

Kuhu lendavad meie viud?

Ilmselt kõige tuntum tänavuse aasta lind Villu. Temale nime leidmisel osales sadu linnusõpru ning tema käekäiku oleme saanud jälgida kõige pikemalt. Praegu jälgime juba tema kolmandat rännet

Eelmises ajakirjanumbris heitsime pilgu viude liikumistele oma kodupiirkonnas. Seekord räägime aasta lindude kaugematest lendudest: kõigepealt nende rännetest talvitus-aladele ning seejärel sellest, kust nad endale uued pesapaigad leiavad.

Ülo Väli, Urmas Sellis, Olavi Vainu

Ilmselt paneb igaüks tähele koonduvate linnuliikide sügisrännet: sookureparved põldudel ja hanekolmnurgad hallis taevas jäävad tahes-tahtmata silma. Seevastu viude, nagu ka enamiku teiste liikide lahku-mist on üsna raske märgata, sest sügisel käituvad nad märksa varjatumalt ja vaoshoitumalt kui saabumise järel või pesitsuse jooksul.

Appi tulevad eelmises Eesti Looduse numbris kirjeldatud GPS-saatjad. Näiteks võimaldavad need seadeldised välja selgitada rändele asumise aja ning jälgida edasist rännet, näidates linnu asukohti ja rändeaega kuni talvitusalani välja. Tänavuse

aasta lindudest on meil õnnestunud saatjate abil jälgida ühe herilaseviu ja kahe hiireviu rändeid.

Tänavuse aasta lindudest on meil õnnestunud saatjate abil jälgida ühe herilaseviu ja kahe hiireviu rändeid.

Herilaseviu tähistas taasiseseisvuspäeva rändele asumisega. Isane täiskasvanud herilaseviu, kellele panime GPS-saatja selga Tartumaal mullu juuli lõpus, andis oma viimased asukohapunktid kodupiirkonnast 18. augustil. Seejärel tuli signaalidesse väike vahe. Küllap lendas lind pesitsusaja lõpus varasemast vähem ja peatus roh-

kem metsas, kus napib valgust aku laadimiseks. Veel suurem takistus laadimisel on see, kui suled päikesepanee-li katavad. Mittepesitseval või lihtsalt hilissuviselt väheliikuval linnul, kes sageli istub, võib seda sageli juhtuda.

Igatahes saime uuritavalt herilaseviult järgmised signaalid 21.–23. augustil juba Venemaalt Irboska lähedalt (◇ 1). 27. augusti varahommikuks oli

lind 60 km kagu pool Ostrovi lähedal ning 28. augusti õhtul veel 200 km kagu pool Valgevene kirdenurgas Vitsebski rajoonis.

Nüüdseks oli saatja rändava viu seljas end piisavalt laadinud ja signaalid tulid taas korrapäraselt. Üha lõuna poolt tulnud asukohapunktid näitasid, et viu rändas ruttu läbi Ida-Valgevene ja Lääne-Ukraina ning läbis ka suurema osa Rumeeniast kiiresti, peatudes üksnes öösiti.

Alles 4. septembril lubas viu peale

Karpaatide ületamist Târgoviște linna lähedal Lõuna-Rumeenias endale ühe puhkepäeva. Seejärel kihutas rändur läbi Bulgaaria ja Kreeka ning jõudis 8. septembri õhtuks ööbima Egeuse mere rannikule Türgi lääneservas İzmiri provintsis.

Herilaseviude rändel on kaks suurt katsumust: Vahemeri ja Sahara kõr.

9. septembri hommikul saime esimese saatjasignaali kell 9. Selleks ajaks oli herilaseviu juba Vahemerele jõudnud ning iga järgneva lennutunniga kaugenes Euroopast umbes paarikümne kilomeetri jagu.

Röövlinnud veepinnale puhkama ei lasku ning tavaliselt pole neil peatust loota enne, kui alles Aafrikas, aga meie herilaseviu leidis väljapääsu. Öösel aeglustus tema tempo tunduvalt: kella viie ja seitsme vahel oli saatja liikunud vaid kolm kilomeetrit ning tagatipuks lõuna asemel hoopis kagu poole. Ilmselt kasutas väsinud vii juhust ja jäi puhkama möödumise laevale. Pole kuigi tavaline käitumine suure metsalinnu jaoks!

Õine uni jäi tal igatahes lühikeks: kell üheksa oli vii juba 40 km lõuna poole lennanud ning pärastlõunal natuke pärast kella kolme terendas talle juba Aafrika rannik.

Jaksu meie ränduril veel jagus ning ta jätkas lendu

õhtuni, jäädes ööbima 160 km kaugusel rannikust Egiptuse Läänekõrbes.

Juba järgmisel päeval jätkas usin vii teekonda üle Sahara, kus olud on küll karmid, aga erinevalt merest jagub lendu toetavaid tõusvaid õhuvoolu ning paiku öisteks peatusteks. Kaks ja pool tuhat kilomeetrit läbi Sahara oli herilaseviu kiirem rändeosa, selle läbis ta kümne päevaga, 11.–20. septembril.

Sahelis aeglustus lennukiirus tunduvalt ning reisi viimasele 900 kilomeetrile läbi troopilise Aafrika kulutas vii tervelt 12 päeva. Võib-olla andis reisiväsimus tunda, aga kindlasti oli seal võrreldes kõrbega rohkem põhjust kulutada aega keha kinnitamisele.

Oma talvitusale Nigeeria kaguosas Benini linna lähedal (◇ 2), mis asub pesitsusalast tervelt 6000 km kaugusel, jõudis meie herilaseviu 2. oktoobril. Kokku kestis tema ränne umbes 43 päeva ja selle ajaga läbis vii umbes 7300 km, keskmine päevateekond oli umbes 170 km.

Esialgu tuli signaale ka talvitusalt, aga sügise ja talve kuludes jäi saatja aku üha väetumaks ning signaalid harvemaks. Viimase asukohapunkti teatas lind tänavu 23. jaanuaril, pärast seda on saatja vaikinud.

Mullu saime esimest korda täies pikkuses jälgida ka hiireviu sügisrännet (◇ 3) ning see erines tunduvalt herilaseviu omast. Hiireviu Villu märgistati saatjaga mullu septembri alguses Põlva lähedal. Tema otsustas sügisrändele asuda 5. oktoobril, kuid juba järg-

◇ 1. Tartumaa herilaseviu mullune sügisränne. Kokku kestis retk umbes 43 päeva, selle ajaga läbis vii umbes 7300 km, keskmine päevateekond oli ligikaudu 170 km

misel õhtul tegi vii pärast 170-kilomeetrist rännakut esimese peatuse Lätis Baldone lähedal, vaid mõnikümme kilomeetrit Riist kagus. Sinna jäi Villu viieks päevaks.

13. oktoobril liikus Villu Leetu ning jäi neljaks päevaks Panevėžysse lähedale. Paar päeva lendu ja uus peatus Kirde-Poolas Elki-Szczuczyni piirkonnas, kus ta nihkus nelja päevaga vaid 30 km edela poole. 23. oktoobril, oma 223-kilomeetrise sügisrände rekordlennuga, oli Villu

Poola südames ning järgmisel päeval viis poole lühem lennuteekond ta Kagu-Poolasse Wrocław lähedale.

Esimese 20 rän-

Mullu juuli lõpus õnnestus GPS-saatja selga saada isasele täiskasvanud herilaseviule. Saatja teenis truult teadust tänavu 23. jaanuarini. Pildil pole küll sinise loo kangelane, vaid tema liigikaaslane

Foto: Ulo Vähi

depäevaga ehk aja jooksul, mil herilaseviu oli läbinud terve Euroopa, oli hiireviu liikunud vaid 950 km edela suunas. Ent nüüd jäi Villu rändetempo veel aeglasemaks ning kui seni oli tema trajektoor olnud üsna sirge, hakkas nüüd üha rohkem tulema ette kõrvalekaldeid põhilisest rändesuunast. Võimalik, et Villu asus sobivat talvituskohta otsima või ei olnud ilm rändeks kohane või ei sundinud talv takka.

Igatahes liikus Villu järgnenud poolteise kuu jooksul aeglaselt üle ülejäänud Poola, läbis Tšehhi ja pisut Saksamaad ning jõudis 11. detsembril 540 km kagu pool Inni jõe kaldal asuva Garsi linnakeseni Lõuna-Saksamaal. Siia, vaid mõnikümmend kilomeetrit Münchenist ida poole, otsustaski Villu talvitama jääda.

Kokku kulus Villul rändele 67 päeva ehk umbes kolmandiku võrra kauem kui herilaseviul. Talvitusala kaugus pesitsusalast oli linnulennult 1470 km. Koos kõrvalekallete ja lühilendudega rändepeatustel läbis Villu aga umbes 1750 km, mis teeb keskmiseks päevateekonnaks vaid 26 km. Need näitajad jäävad herilaseviu distantsidele mitu korda alla.

Hiireviu talv Baierimaal. Villu veetis ülejäänud detsembri rahulikult Garsi lähedal, kuid ootamatult otsustas minna vana-aastaõhtut veetma hoopis 15 km kagusse ning sealt liikus ta jaanuari algul 50 km edelasse. Seejärel naasis Villu oma esialgse talvitusala lähedusse Haagi linnakese juurde ning veetis seal ülejäänud talve.

Kui kümnapäevane uusaastatuur välja jätta, oli Villu talvise kodupiirkonna suurus Garsi-Haagi piirkonnas umbes 30 km² (◇ 4). Tegemist oli põllumajanduspiirkonnaga, kus kultuurmaastikku ilmestavad väikesed metsatukad (vt fotot). Nagu kohalikud linnuhuvilised meile kirjutasid, oli see piirkond veel paljude hiireviude talvituspaik.

Hiireviu kevadränne oli sügisrändest märksa lühem. Stardipauk kõlas Villu jaoks 2015. aasta naistepäeval ning seejärel kulus tal vaid 16 päeva, et jõuda 24. märtsiks oma pesapai-

Hiireviu Villu otsingud tema talvitusala Baierimaal. Meie Saksa kolleeg on jätnud hetkeks vaatlustoru ja haaranud fotoaparaadi

ka Pölvamaal. Lennupäevade vahele lubas Villu endale vaid kaks pikemat peatust: 11. märtsil jäi ta neljaks päevaks peatuma Jihlava linna lähedale Tšehhis ning 21. märtsil üheks päevaks Kaunase kanti Leedus. Kevadise rändetee pikkus oli 1650 km, päevateekonna keskmine pikkus seega umbes 100 km, kuid kahel päeval läbis Villu ka pisut üle 300 km.

Kevadise rändetee pikkus oli 1650 km, päevateekonna keskmine pikkus seega umbes 100 km.

Tänavu sügisel on meil võimalik võrrelda juba kahe hiireviu sügisrännet. Esimesena asus teele Pölvamaal Hauka küla lähedal tänavu koorunud noorlind, keda hakkasime kutsuma Kordianiks, selle linna jaoks saatja kinkinud Poola kolleegi järgi. Noor viu alustas oma rännet 5. oktoobril, täpselt nagu Villu aasta varem ning, nagu Villugi mullu, tegi juba järgmisel õhtul mõnepäevase peatuse. Esimesest peatuskohast Kirde-Leedus lendas Kordian 9. oktoobril Kaunase juurde ning sealt nihkus ta kahe nädala jooksul umbes 70 km edelasse Poola piirini.

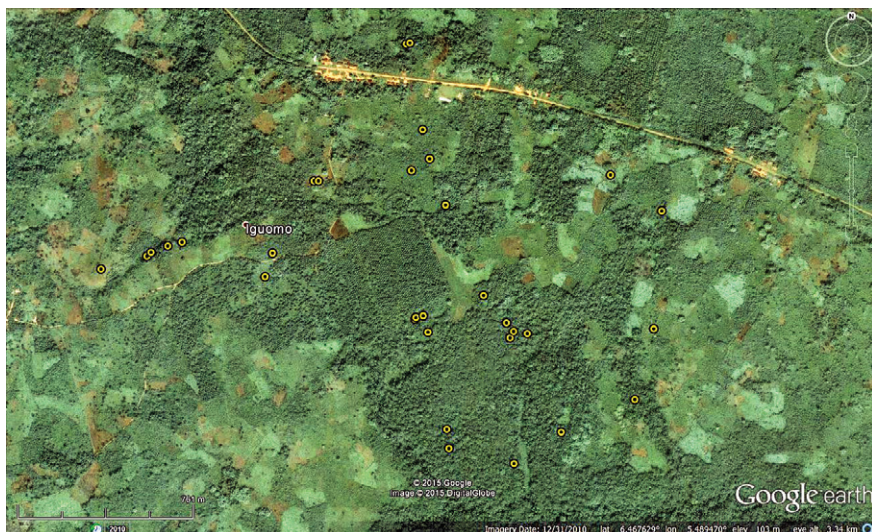
24. oktoobril jätkas Kordian tee-

konda, kuid hoopis lõuna poole. Mõne päeva pärast, 28. oktoobril, korrigeeris ta oma marsruuti tagasi lääne-edela suunale. Paari päevaga jõudis Kordian Kesk-Poolasse Łódźi lähedale ja on selles piirkonnas peatunud novembri lõpuni.

Villu lahkus tänavu oma kodukandist kuus päeva hiljem kui mullu, 11. oktoobril. Sügisrände alguses järgis ta üsna täpselt oma tänavuse kevadrände marsruuti, mida mööda oli muuseas lennanud ka Kordian. Pärast ühepäevast peatust Gauja

jõe ääres jäi Villu nädalaks peatuma Kaunase lähedale, umbes samasse piirkonda kus kevadel. Väikese lõunapoolse haagiga jõudis Villu oktoobri lõpuks Poolasse Przasnyszi lähedale, tehes lõuna- ja läänesuunalised pöörded täpselt samal ajal kui Kordian. Novembri esimese poole jooksul liikus Villu väikseid haake ja peatusi tehes edasi vaid 70 km.

Siis otsustas Villu Kordiani vaadata minna: lendas lõunapoolse haagiga Łódźi juurde. Pikalt Villu kaasmaalase seltsi ei jäänud, vaid jätkas teekonda lääne suunas, jõudes novembri lõpuks Kagu-Poolasse Wrocławini.

◇ 2. Kaks maastikunäidet Nigeeriast Benini linna lähedalt, kus meie herilaseviu on talvel veidi pikemalt peatunud

Lindude rännet aitab uurida ka nende rõngastamine. GPS-saatjad on seni võimaldanud uurida vaid üksikute lindude rännet, sest need seadmed on kallid ning nende töökindlus jätab mõnikord soovida. Seetõttu ei tasu rännet uurides ära unustada ka teisi meetodeid.

Läbi aegade on lindude liikumiste kohta palju teavet andnud jalarõngad. Ehkki rõngastatud lindudest vaid mõni protsent leitakse hiljem uuesti, koguneb sääraseid taasleide pika aja jooksul vähemalt tavalisemate liikide kohta piisavalt palju, et teha sisukaid järeldusi.

Tuleb kohe tunnistada, et Eestis rõngastatud herilaseviudest on saadud vaid üks taasleid. Tarmo Evestus rõngastas 1. augustil 1990 Valgamaal

Sihval pesapoja, kelle E. Baublys leidis esimesel sügisrändel 18. septembril 1990 hiljuti hukkununa Šimonyse lähedalt Kirde-Leedust elektriliini alt.

Herilaseviu talvitusaltalt pole meie

Läbi aegade on lindude liikumiste kohta palju teavet andnud jalarõngad.

lindude kohta teada ühtegi rõngataasleidu, kuid see on mõistetav: isegi kui Aafrika kohalikud mõne rõnga leivad, pole kuigi tõenäoline, et nad sellest meile teada annaksid.

Eestis rõngastatud hiireviude rõngataasleide on seevastu alates

1957. aastast kogunenud tervelt 68 (◇ 5). Neist 35 viud on olnud leiuajal kuni üheaastased, 28 vanemad, mõne linu täpne vanus on teadmata. Viimaste hulka kuulub ka kolm lindu, kes said rõnga jalga täiskasvanu või lennuvõimelise noorlinnuna, ülejäänud rõngastati pesapoegadena.

Kõik hiireviude rände- ja talvitusaeagsed taasleidud pärinevad Euroopast ja rõngastatud linnud kinnitavad GPS-saatjate näidatud edela-suunalist rännet (◇ 5). Enamik taasleide on saadud Kesk-Euroopast Ida-Prantsusmaa ja Lääne-Poola vahelt. Lähimad linnud on jäänud talveks Kirde-Poolasse, kaugeimad on lennanud koguni Lõuna-Prantsusmaale.

Pikimaid rändeid on sooritanud noorlinnud, kes uudistavad maailma laiemalt kui täiskasvanud viud. Loodusliku valiku käigus ebasobivad rändeteed elimineeritakse, aga proovida tasub ikka: ehk osutub mõni katsetus edukaks. Samal põhjusel hajuvad ka noorlinnud pesast lahkumise järel eri suundades.

Rändeteede selgitamine pole linnurõngaste ainuke eesmärk.

Rõngataasleidude põhjal saab andmeid ka näiteks lindude eluea kohta. Samuti näitavad pesapoegadena rõngastatud ja hiljem pesitsejana kohatud lindude taasleidude seda, kui kaugelt vanematekodust pesitsema asutakse, ehk levimiskaugust. Tavaliselt on viud truud kord juba valitud pesitsuspaikadele, seega on lootust neid seal aasta-aastalt taas kohata ja välja

selgitada, kui kaugelt vanast pesakohast end sisse seatakse. Praeguseks oleme nende tõenäolises pesitsuspaigas kohanud kuut Eestis rõngastatud viud ning samale viitab ka seitsmes taasleid.

Vanematekodule kõige lähemal pesitsuspaiga leidnud hiireviu on ühtlasi vanim teadaolev viu Eestis. Mullu 5. juulil püüdsime Laeva soos

Tartumaal seal pesitseva hiireviu isaslinnu, et talle kodupiirkonna uurimiseks GPS-saatja selga panna. Rõõmsa üllatusega avastasime püütud linna jalast rõnga, mis lubas määrata linna vanuse ja päritolu. Meie üllatus, aga ka aukartus linna ees suurenes, kui saime teada rõngastusaja: selle vii oli ühena neljast pesapojast rõngastanud Asko Lõhmus 17. juunil 1999 – üle 15 aasta varem!

Viimane saatjasignaal tänava 30. juunist näitas, et sama vii oli taas oma pesitusterritooriumil ka kuueteistkümnenda eluaasta täitudes, mis ongi seni Eesti hiireviudel registreeritud rekordvanus.

Rekordiomaniiku rõngastuskoht asus Emajõe lähedal Käreverest edelas, taasleiu koht aga Laeva soo servas [vt 6]. Niisiis oli lind jäänud truuks Alam-Pedja looduskaitsealale. Distantis tema vanemate kodu ja mulluse pesa vahel oli 10,6 km: see on vähim mõõdetud hiireviu levimiskaugus Eestis.

Nii vanuse kui ka sünnipaigatruuduse poolest ei jää palju alla üks Pärnumaa vii, kelle rõngastas pesapojana 10. juunil 2000 Indrek Tammekänd Tuurastes ja leidis Aivar Aaspere 7. septembril 2014 Lemmetsast maanteelt hiljuti hukkuna. Arvestades seda, et hiireviudel kooruvad pojad tavaliselt mai lõpus [4], võib selle linna elueaks hinnata 14 aastat ja kolm kuni neli kuud.

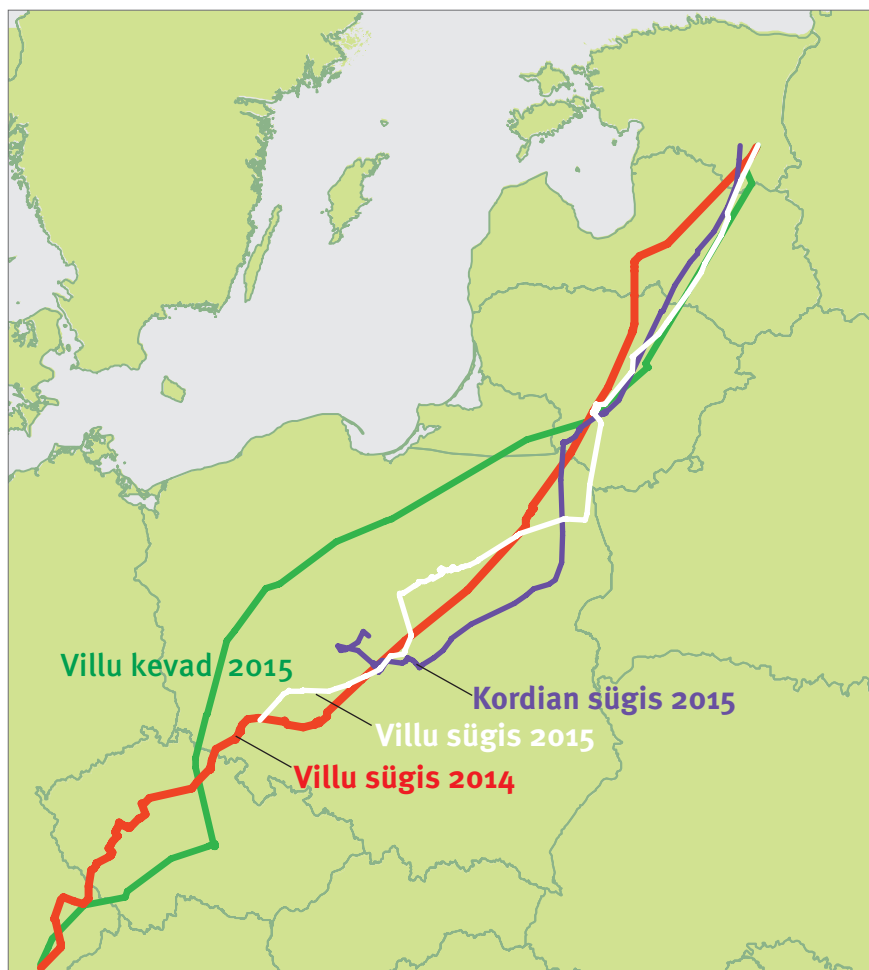
Vahe tema koorumispaiga ja tõenäolise pesitusterritooriumi vahel oli samuti kümnekond kilomeetrit, kuid et pesitsuskoht ei olnud täpselt teada, jääb see hinnang ligikaudseks. Umbmäärasust lisab seegi, et lind leiti varasügisel, kui ta võis olla juba eemaldunud pesa juurest, pole välistatud, et suisa rändel. Siiski, vaevalt juhtus vii oma koorumispaigale niivõrd lähedale juhuslikult, varajase rände käigus.

Kolmas vii leidis pesitsuskoha naabermaakonnas, kuid siiski küllalt-

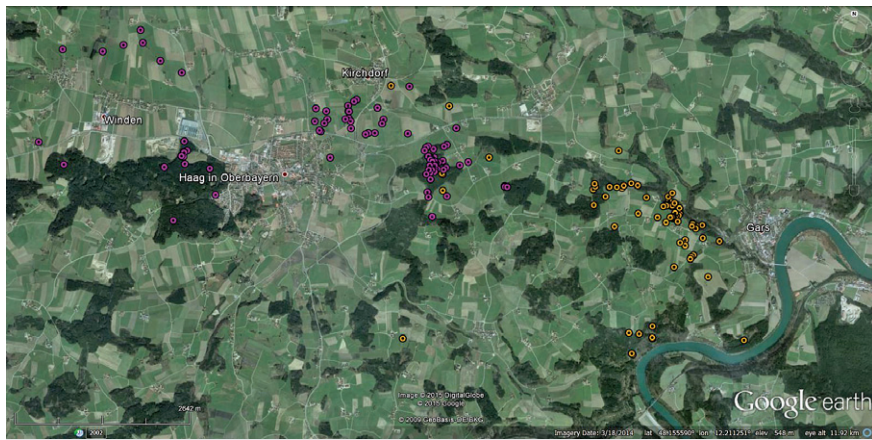

Foto: Ülo Väli

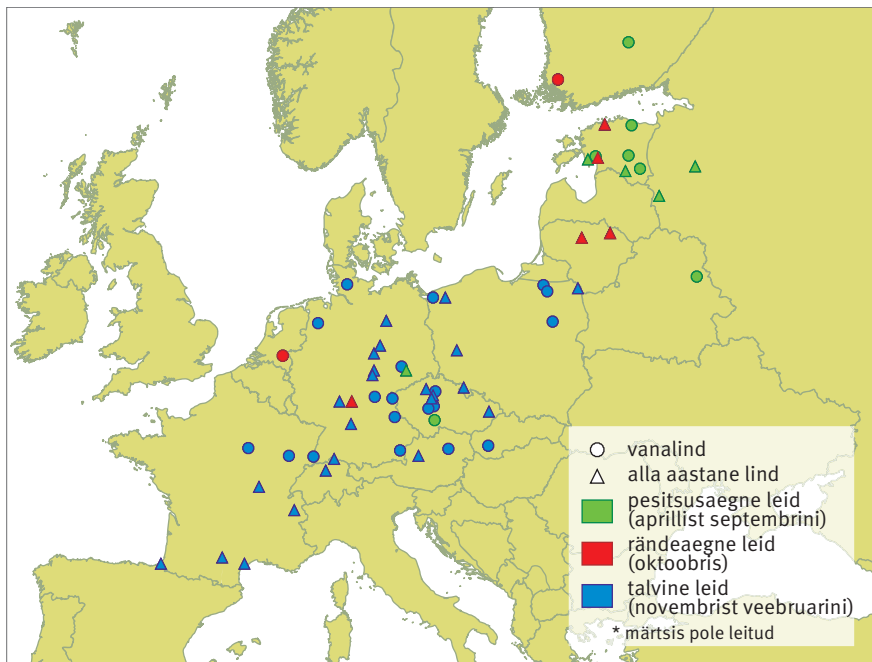
Praegu saadavad GPS-saatjatega rändeteavet kaks hiireviud: Nii Villu kui ka tänavune noorlind Kordian (pildil) võtsid rännutuule tiibadesse oktoobri algupoolel, novembrikuu veetsid mõlemad Poolas

◇ 3. Villu ja Kordiani rändeteed. Tundub, et kevadel naastakse kodumaale märksa kärsitumalt kui sügisel talvekorterisse. Viude ja hulga teiste GPS-saatjaga lindude liikumisel saab jooksvalt silma peal hoida veebis: <http://birdmap.5dvision.ee>

◇ 4. Villu talvitusala Lõuna-Saksamaal. Oranžid punktid tähistavad 2014. aasta lõpu ja violetsed punktid 2015. aasta alguse asukohti

◇ 5. Hiireviude rõngataasleitud. Täpid tähistavad vanalindude ja kolmnurgad kuni üheaastaste lindude taasleidu. Pesitsusaegsed taasleidu (aprillist septembrini) on rohelised, sügisrändeaegsed (oktoobrist) punased ning talvised (novembrist veebruarini) sinised. Märtsist taasleidu puuduvad. Sügisrändeaegseid leide pole tegelikult kuigi lihtne eristada pesitsuspaikades või talikorterites tehtud taasleidudest, sest rännet alustatakse eri aegadel, see võib olla aeglane ja kesta väga kaua, nagu on näidanud meie saatjatega linnud. Pesitsusaegseteks leitudeks võib tegelikult pidada ka kaht Eestis oktoobris leitud noorlindu (punased kolmnurgad), kes tõenäoliselt olid hukkunud tunduvalt varem. Samal põhjusel võib talvitajate hulka arvata kaks Kesk-Euroopa hiliskevadist leidu (rohelised märgid)

ki lähedal koorumisaigale. 10. juunil 2011 rõngastas Ülo Väli hiireviu pesapaja Läti külas Tartumaal ning selle linnu leidis Kalle Kähr 34 km eemalt Puuri külast Põlvamaalt, hiljuti hukkununa elektriposti alt 6. juulil 2014. Lähima viupesa leidsime hukkumisaigast 400 m kauguselt. Kui rõngastatud hiireviu tõepoolest selles pesitses, oleks täpne levimiskau-

gus 33,5 km.

Neljas lind leiti samuti Eestist, kuid tema oli pesitsema läinud veelgi kaugemale. 27. mail 1990 oli Ingmar Kokk Elva lähedal Tartumaal rõngastanud viupaja, kes leiti hukkununa 12. aprillil 2003 Muru külast Lääne-Virumaalt: umbes 130 km koorumisaigast. Huku põhjus jäi segaseks: tema kõrval nähti teist lindu, kes

samuti hiljem suri, kuid seda isendit liigini ei määratud. Seetõttu ei tea, kas rõngakandja langes kanakulli ohvriks, klaarid arveid liigikaaslasega või sai saatuslikuks midagi muud.

Kolm pesitsusele viitavat leitud pärinevad välismaalt. Fred Jüssi poolt 28. juunil 1957 Järveljal Tartumaal rõngastatud pesapoeg lasti 13. septembril 1964 Ida-Valgevenes Orša rajoonis. See lind võis olla Eestist 460 km kaugusele kolinud pesitseja, sest Eestis leiduva alamliigi *Buteo buteo buteo* vanalinnud tavaliselt sel ajal veel ei rända. Ent kui tegemist oleks ränduriga, siis oleks see ainus viide varasele kagusuunalisele rändele, mis on iseloomulik hoopis idapoolse alamliigi *B. b. vulpinus* lindudele. Kumb variant tõele vastab, seda me kahjuks ei saagi teada. Tegemist on ühe idapoolseima rõngastuskohaga Eestis ning ühtlasi on see üks meie varasemaid taasleidu. Soomes arvatakse, et seal on idapoolne alamliik *B. b. vulpinus* taandumas läänepoolse *B. b. buteo* eest [3]. Kas sama on varem juhtunud Eestis?

Põhjanaanabrid on leidnud kaks meie hiireviud. Neist üks taasleid pärineb pesitsusajast: 12. juunil 1988 oli Taivo Aasorg rõngastanud hiireviu pesapaja Präämas Järvamaal, 16. aprillil 2001 jäi see lind umbes 325 km kaugusel koorumisaigast, Lõuna-Soomes Mieskonmäki juures kährikuraudadesse. Õnneks leidis linnu ruttu Seppo Nevanen ning vabastas ta elusana. Küllap pesitses Soomes ka teine vanalind, kelle rõngas leiti 18. oktoobril 1997 rebaseurust Edela-Soomest Tapanise lähedalt, 350 km kaugusel koorumisaigast. Rõnga oli see lind jalga saanud pesapojana Tartumaal Alam-Pedja looduskaitsealal Kulu soos 9. juunil 1991 Asko Lõhmuselt.

Meie lindude levimiskaugusi võib võrrelda muu Euroopaga. Saksamaal on umbes pooled täiskasvanud viude suvistest taasleidudest saadud kuni 15 km raadiuses koorumisaigast ning peaaegu kõik (96%) on leitud 100 km ulatuses vanematekodust [1]. Soomes on keskmiseks levimiskauguseks hinnatud 80 km [3]. Vanuse

1999. aasta juunis sai Kärevere kandis rõnga jalga pesapoeg, kelle tee ristus teadlastega uuesti üsna samas kandis, Laeva soo servas – ent üle 15 aasta hiljem, mullu juulis! Sealsamas pidas ta ka oma 16. sünnipäeva, mis on praegu teadaolev hiireviu vanuserekord Eestis

poolest on aga meie neli pesitsejana taasleitnud üle kümne aasta vanust lindu igati auväärseid, sest keskmiseks pesitseva hiireviu vanuseks on hinnatud viis-kuus aastat [2]. Siiski pole tegu vanakestega, kuna hiireviud võivad looduses elada üle 28 aasta [3].

Miks lõpevad viude lennud? Pesapoegadena rõngastatud ja pärast pesast lahkumist hukkununa taasleitud hiireviude keskmine eluiga on meil paraku märksa madalam: 2 aastat ja 11 kuud. Tegelikult veidi vähemgi, sest see on rehkendatud leidmisaja

järgi, mis võib aga olla tunduvalt hilisem kui hukkumisaeg.

Kindlaks tehtud põhjusega hukkamistes on enamasti olnud süüdi inimene. 32 linnust 10 on saanud hukka kokkupõrkel autoga, 8 elektriliinides ning 8 on inimene tahtlikult surmanud. Kindlasti on looduslike põhjuste osakaal tegelikult suurem, sest looduslikult hukkunud linde on tunduvalt raskem märgata.

Teadaolevate põhjuste osatähtsus on aga ajas muutunud: kaheksast tahtlikult hukatud linnust seitse leidsid oma otsa 1950.–1960. aastatel ning

Enamik rõngastatuna taasleitnud hiireviused on rõnga jalga saanud juba pesapojana. Pildil rõngastab hiireviu pesakonda Jürgen Ruut

vaid üks 1989. aastal. Käsiirelvad on paraku asendunud kaudsete tapariistadega: elektri- ja liiklusohvritest taasleidud on ilmunud alates 1982. aastast.

Õnneks on hiireviud suutnud küllalt hästi sobituda inimeste maailma ning saavutanud Euroopa kõige arvukama ja laiemalt levinud röövlinnuliigi staatuse. See ei tähenda muidugi, et neist pole vaja hoolida. Meie saatjalinnud, nagu ka nende suguvennad, on meile viuaasta jooksul õpetanud paremini tundma oma maailma, et saaksime nende lindudega oma tegemistes edaspidi paremini arvestada. ■

1. Mebs, Theodor 1964. Über Wanderungen und bestandsgestaltende Faktoren beim Mäusebussards (*Buteo buteo*) nach deutschen Ringfunden. – Vogelwarte 22: 180–194.
2. Melde, Manfred 1971. Der Mäusebussard. A. Ziemsen verlag, Wittenberg Lutherstadt.
3. Saurola, Pertti; Valkama, Jari; Velmala, W. 2013. Suomen rengastusatlas. I. Luonnon-tieteellinen keskusmuuseumi ja ympäristöministeriö, Helsinki.
4. Väli, Ülo. 2015. Hiireviu pesitsusfenoloogia Eestis. – Hirundo (trükis).
5. Väli, Ülo; Vainu, Olavi 2015. Short-distance migration of Estonian Common Buzzards. – Ringing & Migration (trükis).
6. Väli, Ülo; Sein, G.; Laansalu, A.; Sellis, Urmas 2015. Millised on meie viude elupaigad? – Eesti Loodus 66 (11): 636–640.

Ülo Väli (1974) on 2015. aasta linnu projekti ja Eesti ornitoloogiaühingu röövlinnutöörühma juht; töötab Eesti maaülikoolis vanemteadurina.

Urmas Sellis (1963) on viuaasta meeskonna ja Eesti ornitoloogiaühingu röövlinnutöörühma liige; jälginud saatjate abil mitmesuguseid linnuliike nii Eestis kui ka väljaspool.

Olavi Vainu (1972) on Eesti ornitoloogiaühingu röövlinnutöörühma liige; töötab keskkonnaagentuuri Matsalu rõngastuskeskuses eluslooduse seire spetsialistina.